De Levende Natuur 5 (9):187-189 (1900)

rassend om te zien, hoe de stoere dennenvreter eerst uit alle macht tegenspartelde en dan na den fatalen angelsteek met roerloosheid geslagen was.

Menigmaal ook gebeurde het, dat een wesp, die door mij aan 't graven gezet was, heelemaal vergat, dat hij een snuittor had bezeten, en na het openmaken van zijn nest weer regelrecht naar het bosch vloog, om zich een nieuwen kever te halen.

Dat viel wel meer voor, ook zonder dat ik mij er mee had te bemoeien, want overal in het wespendorp lagen van die verlaten snuittorren, waar niemand meer naar omzag en die een welkome vondst waren voor de roode boschmieren, die ze in triomf naar hun naaldenheuvel sleepten.

't Is, alsof die wespen dan niet anders doen, dan blindelings hun instinct volgen — zooals wij dat noemen. Hun instinct brengt mee, dat ze na 't verlaten van 't nest wegvliegen naar een dennebosch om daar hun prooi te zoeken. En of er nu vlak bij 't nest al torren op 't zand liggen, dat doet er niet toe. 't Waren zeker alleen de groote geesten, die zich wisten te herinneren dat ze kort te voren een tor bij 't nest hadden neergelegd. Maar die waren dan toch alweer vergeten, dat ze hem al verlamd hadden. En als die bezigheid dan voor de tweede maal achter den rug was, dan gingen ze — weer heel instinctmatig — met hun tor vroolijk rondvliegen in plaats van dadelijk in 't nest te verdwijnen, dat ze zooeven hadden opengemaakt. En dan deden ze natuurlijk weer een paar sluipvliegen op!

Als ik dennebosschen bezat, dan liet ik er open, zonnige, zandige plekken in aanleggen, om maar een menigte van die graafwespen te lokken. Wat zouden ze me nog veel te vertellen hebben van verstand en geheugen, instinct en doelmatigheid! En wat zouden mijn bosschen er zelf van profiteeren! Niet alleen werden de schadelijke snuittorren in toom gehouden, maar de bodem, doorwroet en doorgraven in alle richtingen en doorspekt met de overblijfselen van al die duizenden kevers, zou ontzettend winnen in vruchtbaarheid, zonder dat het mij een cent kostte. Dat was nu nog eens het nuttige verbinden met het leerzame en aangename!

JAC. P. THIJSSE.

Tot dusverre bekende groeiplaatsen der tot de bijgenoemde familiën behoorende planten.

Familie **Scrophularineeën.**

1. Verbascum.

V. phoeniceum L. Aangevoerd. Hoog Keppel. Duinen bij Sanctpoort, Bussum.

V. Blattaria L. Vochtige, zandige plaatsen, aan waterkanten.

Maastricht. Nijmegen, Doorwerth, Wamel, Drempt, Keppel, Warnsveld, Apeldoorn, Putten. Wijk bij Duurstede. Leeuwarden. Haarlem, Overveen. Leiden, den Haag. Ellewoutsdijk.

V. Schraderi G. Mey. Op onbebouwden, hoogen zandgrond, dijken, ook in de duinen. Oud Valkenburg, Meersen, Gulpen, Valkenburg, Beek, Elslo, Sittard. St. Michielsgestel, Breda. Nijmegen (Heumen, Weurt, Oosterhoutsche bosch), Kuilenburg. Wageningen, Doorwerth, Velp, Middachten, Gorsel, Harderwijk. Rhenen, Blauwkapel, Bunnik, Zeist. Deventer, Diepenveen, Zalk. Meppel. Paterswolde, Haren. St. Anna Parochie, Bergen, Heilo, Sandpoort, Velzen, Bloemendaal, Overveen, Amsterdam, Naarden. Noordwijk, Leiden, Katwijk, Wassenaar, den Haag, Staalduin, Naaldwijk, Voorne. Schouwen, Zuid-Beveland, Walcheren, Neuzen, Hulst, Hoek.

V. thapsiforme Schrad. Op onbebouwden, hoogen zandgrond, aan dijken. Limburg (vrij alg). Eindhoven, Sint Michielsgestel, Boxtel, Werkendam. Nijmegen (St. Anna, Malden, Heumen, Meerwijk, Oosterhoutsche bosch). Heelsum, Doorwerth, Wageningen, Renkum, Roozendaal, Velp, Middachten, Brummen, Voorst, Zutphen, Harderwijk. Deventer, Borne, Zalk, Staphorst. Delft.

V. phlomoides L. Op onbebouwden hoogen zandgrond, aan dijken. Werkendam. Nijmegen (Heumen, Weurt, Groesbeek), Oorsprong, Grebbe, Arnhem, Twello, Wilp. Haarlem.

V. Lychnitis L. In heuvelachtige, boschrijke streken, aan rivieroevers. St Pietersberg, Maastricht (Maas). Nijmegen (Weurt, Oosterhoutsche bosch (Waal). Elswout, Amsterdam, Walcheren.

V. sinuatum L. Alleen op een klaverland bij Apeldoorn.

V. nigrum L. Langs zandige wegen en dijken. Maastricht, Meersen, Valkenburg, Houtem, Gulpen, Wijlre, Eisden, Venlo, Arcen, Hamert, Mook (Plasmolen). Eindhoven, Hilvarenbeek, Rosendaal, Werkendam. Nijmegen (Heumen, Weurt, Beek, Ubbergen, Groesbeek, Beuningen), Oosterbeek, Wageningscheberg, Drempt, Gorkum, Arnhem, Warnsveld, Zutphen, Terborg, Lochem, Voorst, Beekbergen, Hoog Soeren, Harderwijk, Elspeet, Doornspijk, Putten. Utrecht. Amersfoort, Wijk bij Duurstede. Deventer, Markelo, Hardenberg, Zwolle, Zalk. Meppel, Emmen, Gieten, Havelte. Kuikhorne. Bergen, Haarlem, Overveen, Bennebroek, Heemstede. Den Haag, Rotterdam. Oost-Zeeuwsch-Vlaanderen.

2. Scrophularia.

S. vernalis L. Op beschaduwde plaatsen, aan heggen. Amersfoort. Leeuwarden, Franeker. Haarlem (den Hout, Bloemendaal, Heemstede), Amsterdam. Leiden, den Haag (Zorgvliet, Scheveningsche boschjes).

S. nodosa L. Op vochtige, beschaduwde plaatsen, aan waterkanten. Limburg (alg.). 's-Bosch, den Dungen, Helmond, Breda, Oudenbosch. Nijmegen, Maurik, Tiel, Arnhem, Velp, Rheden, Warnsveld, Zutphen, Terborg, Winterswijk, Borculo, Lochem, Gorsel, Twello, Wilp, Apeldoorn, Epe, Harderwijk. Baarn, Utrecht, Maarsbergen, Zeist, Doorn. Deventer. Wijhe, Bathmen, Almelo, Borne, Haaksbergen, Oldenzaal, Diepenheim, Delden. Zalk, IJselmuiden, Steenwijkerwold. Meppel, Oostelijk en Zuidelijk Drenthe. Groningen, Eelderwolde, de Leek. Oranjewoud. Terschelling, Kennemerland, Haarlemmerhout, Zandvoort, Hilversum. Leiden, Katwijk, Wassenaar, den Haag (Haagsche bosch, Scheveningen), Westland, Rotterdam, IJselmonde, Dordrecht. Schouwen en Duiveland, Zuid-Beveland, Walcheren, Zeeuwsch-Vlaanderen.

S. Ehrharti Stev. Aan rivieroevers, slooten, vaarten, op vochtige. beschaduwde plaatsen. St. Pietersberg, Maastricht, Gronsveld. Nijmegen (Ooi, Ubbergen. Beek, Weurt, Beuningen. Hees, Neerbosch), Arnhem, Tiel. Doesburg, Harderwijk. Utrecht, Baarn. Meppel. Friesland. Texel, Kennemerland, Overveen, Haarlemmermeer, Amsterdam. Leiden, Katwijk, Westland, Haagsche bosch, IJselmonde, Dordrecht, Moerkapelle. Zuid-Beveland, Walcheren.

S. aquatica L. Op moerassige plaatsen, aan waterkanten. Limburg (vrij alg.), den Bosch, Breda, Werkendam. Nijmegen (Beek, Oosterhoutsche bosch), Wageningen, Tielerwaard,

De Levende Natuur 5 (9):187-189 (1900)

Zalt-Bommel, Ulenpas, Gorsel, Beekbergen, Harderwijk. Utrecht, Baarn, de Bilt, Zeist, Zuilen. Nijenhuis, Tongeren, Zalk, Kampen. Kooten, Stiens, Marsum, Koudum, Holwerd, Giekerk, Peperga, Oldeberkoop. Heilo, Overveen, Amsterdam. Leiden, Haagsche bosch, Rotterdam, IJselmonde, Dordrecht. Sas v. Gent, Zuiddorpe, Hoek.

S. Neesii Wirtg. Meersen. Oudenbosch. Nijmegen (Oosterhoutsche bosch), Tiel, Arnhem, Lochem, Eibergen. Utrecht. Zwolle, Steenwijkerwold. Eext. Halfweg. Vogelenzang, Leiden, Leiderdorp, Waalsdorp, Dordrecht, Brielle. Renesse, Goes, Schouwen, Walcheren, West-Zeeuwsch-Vlaanderen.

3. Antirrhinum.

A. Orontium L. Op zandig bouwland en ruige plaatsen St. Pietersberg, Gulpen, Epen, Venlo, Velden, Mook, Venraai. Den Bosch, Vucht, Eindhoven, Nunen, Oudenbosch, Breda, Werkendam. Nijmegen (Beek, Ubbergen, Groesbeek, Malden, Heumen, Oosterhout), Leersum, Wageningen, Arnhem, Velp, Rheden, Rozendaal, Zutphen, Terborg, 's Heerenberg, Hummelo, Keppel, Twello, Apeldoorn, Hattum, Eibergen. Amerongen, Woudenberg, Amersfoort, Neerlangbroek. Deventer. Ameland. Amsterdam. Den Haag. Walcheren.

A. majus L. Aan oude muren. Slenaken. Bloemendaal, Bennebroek, Amsterdam. Leiden, Rijswijk. Haamstede, Goes.

4. Linaria.

L. Cymbalaria L. Op oude, vochtige muren, langs kaden. Pietersberg, Maastricht, Gulpen, Wijlre, Mook. Den Bosch, Vreeswijk, Vught, Breda, Bergen op Zoom. Nijmegen (Heumen), Zalt-Bommel, Doorwerth, Arnhem, Dieren, Zutphen, Harderwijk. Utrecht, Zuilen, Rhenen, Hardenbroek, IJselstein, Neerlangbroek, Deventer, Bathmen, Zwolle-Zwartsluis. Meppel. Groningen. Leeuwarden. Haarlem, Amsterdam, Hilversum. Leiden, Den Haag, Delft, Westland (Maasdijk), Rotterdam, Dordrecht, Vianen, Schoonhoven, Brielle. Middelburg.

L. Elatine Mill. Op kleibouwland. Meersen, Epen, Maastricht, Gulpen, Mechelen, Baarlo. Breda, Oudenbosch, Werkendam. Nijmegen (Gent, Beuningen, Hatert), Wageningen, Hemmen, Tiel, Brummen, Zutphen. Utrecht, Bunnik, Houten, Maarssen, Kothen, Odijk, Jutphaas, Neerlangbroek. Naaldwijk, Zwijndrecht, Bruinisse, Zuid-Beveland, Walcheren, Hoek.

L. spuria Mill. Op klei- en gemengden grond in bouwland. Beek, Gulpen. Nijmegen (Lent, Oosterhout, Beuningen, Ewijk), Wageningen, Hemmen, Kuilenburg, Wehl, Eldrik. Utrecht, Doorn, Ameliswaard, Zuilen, Odijk, Zeist, Houten, Maarssen, Jutphaas. Zwolle. Haarlem Leiden, Soeterwoude, Haagsche bosch, Naaldwijk, Zwijndrecht. Oosterland, Schouwen, Zuid-Beveland, Walcheren.

L. minor Desf. In zandig bouwland, in hoven. Limburg (vrij alg.). Rosmalen, Boxmeer, Hemmen. Oudenbosch, Sleewijk, Woensdrecht. Nijmegen (St. Anna, Hees, Neerbosch, Lent), Wageningen, Tiel, Kuilenburg, Gorkum, Arnhem, Hattum, Harderwijk. Utrecht. Deventer, Wijhe, Kampen, Zwolle, Zalk. Leeuwarden. Velzen, Haarlem. Leiden, den Haag, Delft, Hondsholredijk. Geheel Zeeland beh. Noord-Beveland en St. Philipsland.

L. vulgaris L. Op zandgrond, langs akkers, dijken, aan wegen, in de duinen. Algemeen en overal.

L. arvensis Desf. Op zandig bouwland, Mook. Nijmegen (St. Anna, Berg-en-Dal, Lent, Hatert, Groesbeek), Wamel, Arnhem. De Bilt, Vreeswijk.

L. striata D. C. Op muren en zonnige plaatsen. Maastricht. Bloemendaal.

5. Gratiola.

G. officinalis L. In vochtige weilanden, aan waterkanten. Vught, Osch. Oorschot, Heusden. Gorkum, Bommelerwaard, Varseveld, Zutfen, Warnsveld, Epe. Deventer, Diepenveen, Zwolle. Den Haag.

6 Calceolaria.

C. scabiosaefolia Sims. Verwilderde sierplant. Loenersloot (slot). Zwolle (Zandhoeve).

7. Limosella.

L. aquatica L. Aan slooten en poelen en vochtige plaatsen langs de rivieren. Maastricht, Beek, Roermond. Den Bosch, Vlijmen, Werkendam. Nijmegen (Beuningen, Weurt), Herwijnen. Tieler en Bommelerwaard, Arnhem, Rheden, Zeddam, Harderwijk. Vianen, Vreeswijk. Deventer, Zwolle, Kampen, Brunnepe, Gramsbergen Koevorden. Vlieland, Haarlem, Zandvoort. Poortugal.

8. Mimulus.

M. luteus L. Aan een kademuur aan de Nieuwe Haven te Dordrecht.

9. Digitalis.

D. purpurea L. In heuvelachtige streken, in bosschen, op ruige plaatsen. Gulpen, Slenaken, Vijlen, Heienrade, Vaals, Arcen, Venlo. Nijmegen (Beek, Ubbergen), Leersum, Arnhem, Rheden, Middachten, Lichtevoorde, Varseveld, Aalten, Terborg, Silvolde, Winterswijk, Zutphen, Apeldoorn. Driebergen, Doorn, Maarsbergen. Zwolle, Zalk. Smilde. Slochteren, Noordbroek. Wolvega, Bergum, Giekerk, Hardegarijp, Veenwouden, Leeuwarden. Hilversum. Voorschoten, Haagsche bosch.

D. lutea L. Alleen bij Dieren gevonden.

10. Veronica.

V. longifolia L. Op vochtige plaatsen, in of langs slooten of moerassen. Den Bosch, Vught, Son, Breugel, Den Bosch, Helmond, Werkendam. Nijmegen (Ooi), Zutphen, Harderwijk. Utrecht. Deventer, Zwolle, Hardenberg, Gramsbergen, Heemse. Ane. Haarlem.

V. scutellata L. In of langs slooten, in moerassen en veenstreken. Mook (Plasmolen). Vught, Oosterwijk, Dongen, Breda, St. Jansbeek, Heusdenhout, Eindhoven, Werkendam. Nijmegen (Hatert, Wijchen), Bennekom, Ede, Winterswijk, Eibergen, Groenlo, Lochem, Doetinchem, Apeldoorn, Voorst, Uddelermeer, Epe, Nijkerk. Amersfoort, De Bilt, Zeist, Doorn. Deventer, Diepenveen, geheel Twenthe, Hardenberg. Koevorden, Zwinderen, Dalen, Sleen, Odoorn, Borger, Weerdenge, Meppel. Groningen. Stavoren, Bergum, Oudkerk, Teridsert, Harlingen, Ameland. Terschelling, Vlieland, Texel, Velsen, Haarlem, Enkhuizen, Hilversum, Naarden, Muiderberg, Abcoude. Noordwijk, Leiden, Katwijk, Vogelenzang, Haagsche bosch, Loosduinen, Delft. Westland, Voorne. Schouwen, Zuid-Beveland, Walcheren, Zeeuwsch Vlaanderen.

V. Anagallis L. In slooten, moerassen, aan waterkanten, algemeen en overal.

V. Beccabunga L In slooten en op vochtige plaatsen, op lage gronden en op plaatsen, waar des winters water heeft gestaan. Algemeen en overal.

V. Chamaedrijs L. Op open en beschaduwden gras-, zand- en heigrond. Algemeen en overal.

V. montana L. In bosschen. Beek, Gulpen, Geulhem. Oosterhout. Beek, Middachten.

V. urticifolia L. fil. Alleen bij Valkenburg (L.) gevonden.

V. officinalis L. Op open en beschaduwden zand-, gras- en heidegrond. Algemeen en overal.

V. prostrata L. Op open en zonnige plaatsen, meest in de nabijheid der rivieren. Gennep, Middelaar. Arnhem, Zutphen, Gorsel. Voorst, Wilp, Terwolde, Epse, Wapenvelde. Deventer, Diepenveen, Olst, Zwolle, Zalk, Grafhorst, Kampen. Meppel.

V. latifolia Auct. Vindplaatsen als de vorige. Lith, Werkendam. Nijmegen (Beuningen, Ooischewaard, Oosterhoutsche bosch), Kuilenburg, Everdingen, Tielerwaard, Bommel, Renkum, Zutphen, Voorst, Wilp. Maarsbergen, Vreeswijk, Vianen. Deventer, Olst, Zwolle, Zalk. Groningen. Donjum. Bloemendaalschebosch.

V. serpyllifolia L. Op bouw- en weiland, langs slooten en moerassen. Algemeen en overal.

V. praecox All. In bouwland. Gronsveld. Terwolde.

V. triphyllos L. In zandig bouwland. Gronsveld, Schinnen, Louberg, Sittard, Gennep. Rosmalen, Helmond, Tilburg, Breda, Oudenbosch. Nijmegen (Hees, Hatert), Wageningen, Apeldoorn, Elburg, Harderwijk. Amersfoort, De Bilt, Driebergen. Deventer, Kampen, Rijssen. Breesaap, Velzen, Haarlem, Amsterdam, Hilversum, 's Graveland. Leiden, Valkenburg, Wassenaar, Den Haag, 's Gravesande. Zuid-Beveland, Oost Zeeuwsch Vlaanderen.

V. verna L. Op bebouwden en onbebouwden zandgrond. Harderwijk. Kampen. Holwerd, Franeker. Loosduinen.

V. arvensis L. Op bebouwden en onbebouwden zandgrond en in hoven. Algemeen en overal.

V. peregrina L. Op dezelfde plaatsen als de vorige. Oudenbosch. Nijmegen (Ooische waard), Apeldoorn. Groningen, Winschoten. Franeker, Leeuwarden, Oldeboorn. Leiden, Leiderdorp.

V. hederifolia L. Op dezelfde plaatsen als de vorige. Algemeen en overal.

V. Buxbaumii Ten. Op dezelfde plaatsen als de vorige. Gronsveld, Kadier, Amby, Valkenburg. Oudenbosch, Bergen-op-Zoom. Wageningen, Harderwijk. Groningen. Enkhuizen, Zaandam, Amsterdam. Leiden, Rijswijk, Staalduin, Charlois. Geheel Zeeland behalve Tholen.

V. opaca Fr. Op bouw- en moesland. Bergen-op-Zoom, Woensdrecht. Deventer, Zwolle. Leiden, Delft. Zuid-Beveland, Koudekerke, Nieuw- en St. Joostland.

V. agrestis L. Op bouw-, moes- en braakland en in hoven. Algemeen en overal.

De Levende Natuur 5 (9):187-189 (1900)

V. polita Fr. Vindplaatsen als de vorige. Gronsveld, Baarlo. Woensdrecht. Wageningen, Brummen. Utrecht. Meppel-Amsterdam. Leiden, Delft, 's-Gravesande, Charlois, IJselwoude. Geheel Zeeland behalve Oost Zeeuwsch-Vlaanderen.

11. Euphrasia.

E. officinalis L. Op heide-, duin- en grasgrond, op akkers. Algemeen en overal.

E. Odontites L. Op bouwland, aan wegen, dijken, waterkanten, tusschen het riet. Algemeen en overal.

12. Rhinanthus.

R. minor Ehrh. In wei- en hooilanden, aan wegen, ook in bouwland. Maastricht, Beek, Arcen, Plasmolen. Son, Breugel. Breda, Oudenbosch. Nijmegen (Oosterhoutsche bosch), Wageningen, Apeldoorn, Harderwijk. Vianen. Deventer, Olst, Raalte, Markelo, Almelo, Vriezenveen, Delden, Zwolle, Kampen, Kampereiland, Steenwijkerwold, Giethoorn. Meppel, Valthe, Weerdinge. Groningen. Beetgum, Geestumerveld. Oosterhaule, Schiermonnikoog, Ameland. Terschelling, Vlieland, Texel, Castricum, Petten, Bloemendaal. Overveen, Zandvoort. Katwijk, Leiden, Den Haag, Wassenaar, Delft, Westland, Naaldwijk. Meerdervoort bij Dordrecht. Geheel Zeeland behalve Noord-Beveland en St. Philipsland.

R. Alectorolophus Poll. Op wei- en bouwland. Beek, Elslo. Werkendam. Nijmegen (Oosterhoutsche bosch, Ooische waard), Apeldoorn. Utrecht. Ameland. Texel.

R. major Koch. In wei- en hooiland, in bouwland. Algemeen en overal.

13. Pedicularis.

P. sylvatica L. Veenachtige en vochtige plaatsen in heidevelden en weiden en broekland, ook in duinpannen. Algemeen en overal.

P. palustris L. In venen, moerassige heiden, vochtige duinpannen, aan waterkanten, in vochtige weiden. Algemeen en overal.

14. Melampyrum.

M. arvense L. In kleiachtig bouwland. Maastricht, Oud Valkenburg. Nijmegen (Lent, Bemmel, Oosterhout), Wageningen, Tiel, Arnhem, Ulenpas, Steenderen, Twello, Aalten, Terborg, Beekbergen, Harderwijk. Utrecht, Houten, Bunnik, Vechten, Vianen, Maarssen. Deventer, Olst, Raalte, Zwolle. Katwijk, Leiden, Voorne, Putten. Zuid-Beveland, Hoek, Oosterland.

M. pratense L. In bosschen, op beschaduwde plaatsen, in bouwland, op veenachtigen heidegrond. Overal en algemeen behalve in Noord-Holland (alleen Naarden), Zuid-Holland (alleen Haagsche Bosch) en Zeeland.

15. Lathraea.

L. squamaria L. In bosschen, op beschaduwde plaatsen Vaals (L.), Monster.

H. Heukels.

(Wordt vervolgd.)

Verslag omtrent nieuwe vindplaatsen van in Nederland zeldzame planten, gevonden gedurende 1900.

Evenals vorige jaren volgt hier een lijstje van nieuwe vindplaatsen van zeldzame planten. Dit heeft weder alleen betrekking op de planten, die mij in den loop van het jaar gezonden zijn, terwijl ik het later hoop te completeeren, als ik de zendingen gedroogde planten van mijne medewerkers heb nagegaan. Achter de namen der planten en de vindplaatsen noem ik tusschen haakjes den naam van de vindster of den vinder. Ik meen nog even te moeten opmerken, dat van sommige plantensoorten, waarvan in vorige verslagen de vindplaatsen opgegeven zijn, deze nu ontbreken b. v. van Sisymbruim pannonicum, omdat deze plantensoorten niet meer tot de zeldzame mogen worden gerekend. De te vermelden planten dan zijn:

Blechnum Spicant en *Botrychium Lunaria* beide van Texel (H. P. 1e Hoogenraad, Rijswijk), *Panicum capillare* van Zeist (W. C. v. Embden, Utrecht), *Cyperus fuscus* van Stolwijk (H. A. Westbroek en J. Slingerland), *Chenopodium Botrys* van Rijswijk (G.) (B. J. v. Wagensveld), *Atriplex hortensis* van een puinhoop te Laag Soeren (P. v. d. Burg), *Vaccaria segetalis* van bouwland te Helmond (J. Jacobs) en ten noorden van het IJ te Amsterdam (B. Boon), *Dianthus deltoides* van de spoorbaan van den Oosterspoorweg te Amsterdam (J. A. L. Dojer), *Silene dichotoma* van een ruigte bij Rotterdam (P. Jansen en W. H. Wachter), *Erysimum orientale* van een ruigte aan de Schie bij Rotterdam (F. D. J. Risch), van een erwtenakker bij IJzendijke (P. J. Roosendaal), van een ruig terrein bij Amsterdam (A. C. J. v. Goor), *Erysimum hieracifolium* van een ruigte bij Rotterdam (P. Jansen en W. H. Wachter), *Sinapis arvensis b. hispida* van een ruigte bij Rotterdam (id. id.), *Sinapis Cheiranthus* van een ruig terrein bij Amsterdam (A. C. J. van Goor), *Lepidium Draba*, naar mij schijnt van dezelfde plaats, waar Prof. Oudemans haar in 1866 vond, doch waar zij toen verdween door den aanleg van de spoorbaan, n.l. in een weiland terzijde van de spoorbaan van de Oosterspoor (J. A. L. Dojer), *Chorispora tenella* van een ruigte aan de Schie bij Rotterdam (F. D. J. Risch), *Apium graveolens*, langs slootkanten te Leens (J. Borgman), *Bupleurum rotundifolium*, in een moestuin te Groningen (J. Mulder), *Oenanthe peucedanifolia* te IJzendijke (P. J. Roosendaal), *Myrrhis odorata* van Denekamp (J. B. Bernink), *Chaerophyllum bulbosum* van Rijswijk (G.) (B. J. van Wagensveld), *Oenothera Lamarckiana* uit het Wilhelminapark te Utrecht (W. C. v. Embden), *Potentilla norvegica* bij Zeist (dezelfde), *Potentilla pilosa* te Berlicum (L. v. Giersbergen), *Fragaria vesca* met witte vruchten op Zandhove bij Zwolle (H. Cieraad, Utrecht), *Medicago falcata* var. tenuifoliolata bij Amsterdam (B. Boon, ook A. C. J. v. Goor), *Trifolium elegans* op vochtigen grasgrond te Elst (A. H. Blaauw), *Convolvulus sepium var. sylvestris*, aan een slootkant te Bovenkarspel (J. Brander), *Echinospermum Lappula* op een puinhoop te Valkenswaard (H. A. v. Roessel en op een ruig terrein te Amsterdam (A. C. J. v. Goor, *Pulmonaria officinalis* van 's Gravesande (J. F. Wichard te's Gravenhage), *Solanum rostratum* van Middelburg (Mevr. Snellen) en van Tilburg (G. Merks), *Verbascum Lychnitis* met witte bloemen en een roodpaarse ring in de keel, aan den spoordijk bij Elst (A. H. Blaauw), *Veronica peregrina*, aan een zomerkade te Rijswijk (G.) (B. J. van Wagensveld), *Digitalis purpurea*, op het landgoed Putten bij Smilde (J. v. Hamelen), *Asperula arvensis* aan een ruigte bij Rotterdam (P. Jansen en W. H. Wachter), *Petasites albus* bij Driebergen (A. H. Blaauw, Elst), *Xanthium macrocarpon* bij de meelfabriek te Deventer (E. J. H. Scholten), *Ambrosia artemisiaefolia*, bij een boekweitpelmolen te Vlijmen (J. v. Giersbergen), *Anthemis tinctoria c. discoidea Vahl*, op een ruigte bij Rotterdam (P. Jansen en W. H. Wachter), *Centaurea solstitialis*, op een klaverakker te Rijswijk (G.) (B. J. v. Wagensveld), *Cirsium arvense c. integrifolium Koch*, een exemplaar bij Amsterdam (B. Boon).

H. Heukels.

Verslag omtrent voor Nederland nieuwe planten, gevonden in 1900.

Weder is het mij een genoegen, eenige voor ons land nieuwe planten te kunnen vermelden, als gevonden in 1900. Het zijn de volgende. Van de familie der Onagraceeën werd aan de meelfabriek te Middelburg gevonden *Clarkia pulchella Pursh.* door Mevrouw Snellen te Middelburg en aan de meelfabriek te Deventer door den Heer E. J. H. Scholten te Deventer een plant, die waarschijnlijk *Anogra pinnatifida Nutt.* is. Aan een zeedijk bij Monster (Terheide) werd door den Heer J. F. Wichard te 's-Gravenhage gevonden *Trifolium pratense b. villosum*, een plant, die zoover mij bekend is, alleen is gevonden aan de Oostzeekusten. De familie der Hydrophyllaceeën werd verrijkt met 2 nieuwe planten, n.l. *Nemophila atomaria Fisch. et Mey*, gevonden tusschen klaver door den Heer R. T. Schortinghuis te Noordbroek en *Whitlavia grandiflora Harv.*, die door den Heer B. J. van Wagensveld te Rijswijk (G.) op een vochtigen, beschaduwden grond werd aangetroffen. Eindelijk valt nog te